

HOHE MESSE

15
JAAR
LBE

Johann Sebastian Bach.

LUTHERS BACH ENSEMBLE

Kleinkoor, solisten & barok-orkest o.l.v. Tymen Jan Bronda

LEEWARDEN
GRONINGEN
SMILDE
DOESBURG

DO 21 dec 19:30
VR 22 dec 19:30
ZA 23 dec 19:30
ZO 24 dec 14:30

Grote kerk
Akerk
Koepelkerk
Martinikerk

Mede mogelijk gemaakt door:

 kunstraad groningen

**het
cultuurfonds**

LDF Luthers Diaconessenhuis fonds

Büchli Fest-Meijer
CONCERTEN

jbs & hsk
STICHTING J.B. SCHOLTHOFERUS STICHTING H.B. KAMMINGAFOERDE

Stichting Fonds voor de Geld- en Effectenhandel

**GRONINGER
KERKE**

Gemeente
Groningen

 Appassionata

34 **BERINGER
HAZEWINKEL**

**Meindersma
Sybenga
Stichting**

 **DE GROTE
MARTINIKERK**

 Koepelkerk-Smilde

Voorwoord

Het Luthers Bach Ensemble viert dit jaar haar tripellustrum met een aantal feestelijke uitvoeringen. Dat een barokgezelschap zijn derde decennium haalt is an sich niet zo bijzonder, daarvan zijn er in dit land vele voorbeelden, maar dat het LBE er in vijftien jaar in is geslaagd in Nederland een bekend barokensemble te worden, dát is wel een feestje waard. Die positie is bereikt door de combinatie van kwaliteit en frequente optredens. De kwaliteit is te danken aan de bijzondere combinatie van een vaste groep getalenteerde zangers en niet minder getalenteerde barokmusici. Een aantal van hen is nog immer van het eerste uur. Vergeet niet de hechte organisatie van deze barokclub waarvoor vele vrijwilligers (ook vaak van het eerste uur) zich elke keer met hart en ziel inzetten!

Het derde lustrum (eigenlijk vond dat al plaats in 2021, maar kon door corona geen doorgang vinden) wordt gevierd met een aantal bijzondere concerten. In mei dit jaar bracht onze Bachacademie drie innemende Mozart-Requiemconcerten. In oktober volgde een daverende uitvoering van Dido & Aeneas in samenwerking met het Prins Claus Conservatorium. En nu sluiten we - zoals bij elk lustrum - deze decembermaand traditioneel af met de Hohe Messe. Deze Mis in b is hét muzikale hoogtepunt van de oude Johann Sebastian; al zijn kunde, kennis en creativiteit kwam tot ontplooiing in deze compositie. Het werk wordt naar verhouding weinig uitgevoerd, omdat het een relatief grote opgave vormt voor koor en orkest. Het LBE gaat deze uitdaging graag weer aan en wil haar uitvoeringen een muzikaal feest laten zijn. We zijn benieuwd of u dat ook daadwerkelijk vindt na afloop van dit concert.

Mocht u het LBE willen steunen als donateur/vriend, of als barokliefhebber en geofende amateurzanger ook eens willen meedoen aan een volgende uitvoering van het projectkoor van onze Lutherse Bach Academie? Ik verwijs u graag naar de informatie achter in dit programmaboekje. Daar vindt u ook een overzicht van komende uitvoeringen in het nieuwe jaar! Voor alle informatie kunt u tevens terecht op onze website: www.luthersbachensemble.nl.

Graag zien we u terug in januari, wanneer Ton Koopman ons zal leiden.

Tymen Jan Bronda (artistiek leider)

Jacob Cornelisz van Oostzanen
(Gemäldegalerie Berlin)

Teksten & vertalingen

I - KYRIE

Kyrie eleison - Coro (a 5)

Kyrie eleison.

Heer, ontferm u.

Christe eleison - Duetto (soprano I,II)

Christe eleison.

Christus, ontferm u.

Kyrie eleison - Coro (a 4)

Kyrie eleison.

Heer, ontferm u.

II - GLORIA

Gloria in excelsis - Coro (a 5)

Gloria in excelsis Deo.

Roem aan God, in de hoogste regionen

Et in terra pax - Coro (a 5)

Et in terra pax hominibus bonae voluntatis.

Zowel als op aarde: vrede voor mensen van goeden wille.

Laudamus te - Aria (soprano II)

Laudamus te, benedicimus te, adoramus te, glorificamus te.

Wij prijzen u, wij spreken goed van u, wij aanbidden u, wij roemen u.

Gratias agimus tibi - Coro (a 4)

Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam.

Wij danken u om uw grote luister.

Domine Deus - Duetto (soprano I & tenore)

Domine Deus, rex coelestis, Deus Pater omnipotens.
Domine Fili unigenite, Jesu Christe altissime,
Domine Deus, agnus Dei, Filius Patris,

*Heer, God, hemelse heerser, God, almachtige Vader.
Heer, eniggeboren Zoon, Jezus Christus, Allerhoogste,
Heer, God, lam Gods, zoon des Vaders*

Qui tollis peccata mundi - Coro (a 4)

Qui tollis peccata mundi, miserere nobis.
Qui tollis peccata mundi, suscipe deprecationem
nostram.

*Die 's werelds wandaden uitdelgt, ontferm u onzer.
Gij die 's werelds wandaden uitdelgt, neem onze
smeekbede ter ore.*

Qui sedes ad dexteram Patris - Aria (alto)

Qui sedes ad dexteram Patris, miserere nobis.

Gij die zit aan 's Vaders rechterhand, ontferm u onzer.

Quoniam tu solus sanctus - Aria (basso)

Quoniam tu solus sanctus, tu solus Dominus, tu
solus altissimus, Jesu Christe.

*Want gij alleen zijt heilig, gij alleen zijt Heer, gij alleen
de Allerhoogste, Jezus Christus.*

Cum sancto spiritu - Coro (a 5)

Cum Sancto Spiritu in gloria
Dei Patris. Amen.

*Samen met de Heilige Geest delend in de majesteit
van God de Vader. Amen.*

Pauze

III - SYMBOLUM NICÆANUM
(325/381 n.Chr.)

Credo in unum Deum - Coro (a 5)
Credo in unum Deum,

Patrem omnipotentem - Coro (a 4)
(Credo in unum Deum) Patrem omnipotentem,
facto-rem coeli et terrae, visibilium omnium et
invisibilium.

Et in unum Dominum - Duetto (Soprano I & Alto)
Et in unum Dominum, Filium Dei unigenitum,
et ex Patre natum ante omnia saecula,
Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de
Deo vero, genitum non factum, consubstantialem
Patri, per quem omnia facta sunt.
Qui propter nos homines et propter nostram
salutem descendit de coelis.

Et incarnatus est - Coro (a 5)
Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex
Maria virgine, et homo factus est.

Crucifixus - Coro (a 4)
Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio
Pilato, passus et sepultus est.

Et resurrexit - Coro (a 5)
Et resurrexit tertia die secundum scripturas,
et ascen-dit in coelum, sedet ad dexteram Patris,
et iterum venturus est cum gloria iudicare
vivos et mortuos, cuius regni non erit finis.

Et in spiritum sanctum - Aria (basso)
Et in Spiritum Sanctum, Dominum et vivificantem,
qui ex Patre Filioque procedit, qui cum Patre et
Filio simul adoratur et conglorificatur, qui locutus
est per pro-phetas.
Et unam sanctam catholicam et apostolicam
Ecclesiam.

Confiteor unum baptisma - Coro (a 5)
Confiteor unum baptisma in remissionem
peccatorum.

Et expecto resurrectionem - Coro (a 5)
Et expecto resurrectionem mortuorum.
Et vitam venturi saeculi. Amen.

**III GELOOFSBELIJDENIS VAN
NICÆA-CONSTANTINOPEL**

Ik geloof in één God,

*(Ik geloof in één God,) de almachtige Vader, maker van
hemel en aarde, van al het zichtbare en onzichtbare.*

*En (ik geloof in) in één Heer, Gods enige Zoon, die voor
het begin der tijden voortkwam uit de Vader,
God uit God, licht uit licht, waarachtig God uit
waarachtig God, niet gemaakt maar voortgebracht,
van dezelfde aard als de Vader; via hem is alles gemaakt.
Ten bate van ons mensen, en om onze redding,
daalde hij af uit de hemel.*

*en werd door de Heilige Geest lichamenlijk: uit
de maagd Maria. Hij werd een mens.*

*Zelfs gekruisigd is hij voor ons, op last van Pontius
Pilatus; en hij heeft geleden, en werd begraven.*

*En hij herrees ten derden dage, conform de geschriften,
steeg ten hemel op en zit aan 's Vaders rechterhand,
en luisterrijk zal hij nogmaals komen, om levenden en
doden te vonnissen. En zijn bewind zal eindelijk zijn.*

*En (ik geloof) in de Heilige Geest, Heer en levendmaker,
die van Vader en Zoon uitgaat, samen met Vader en
Zoon gelijkelijk aanbeden en mede verheerlijkt wordt,
en gesproken heeft via profeten.
En (ik geloof) één onaantastbare, wereldwijde,
apostolische Kerk.*

Ik erken één doop, tot vergeving van wandaden.

*En ik verwacht herrijzenis der doden
en een leven in een toekomstige wereld. Amen.*

IV - SANCTUS

Sanctus - Coro (a 6)

Sanctus, sanctus,
sanctus Dominus Deus Sabaoth.
Pleni sunt coeli et terra gloria eius.

*Driewerf heilig is de Heer,
de God der legermachten.
Vol van zijn luister zijn hemel en aarde.*

Osanna - Coro (a 8)

Osanna in excelsis.

Jubel in de hoogste regionen.

Benedictus - Aria (tenore)

Benedictus qui venit in nomine Domini.

Welkom wie komt in de naam des Heren.

Osanna in excelsis - Coro (a 8)

Osanna in excelsis.

Jubel in de hoogste regionen.

V - AGNUS DEI

Agnus Dei - Aria (alto)

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.

*Lam Gods, dat 's werelds
wandaden wegdraagt.*

Dona nobis pacem - Coro (a 4)

Dona nobis pacem.

Geef ons vrede.

*Het concert in de Akerk Groningen wordt opgenomen en uitgezonden in het Avondconcert
NPO Klassiek van 28 december aanstaande.*

Toelichting

We gaan terug naar 1733. Johann Sebastian Bach (1685-1750) bekleedde al tien jaar lang de functie van Thomascantor in Leipzig. Leipzig was bestuurlijk behoorlijk onafhankelijk, maar viel officieel toch onder het keurvorstendom Saksen, waarvan Dresden de hoofdstad was. Die relatieve onafhankelijkheid maakte het mogelijk dat Leipzig een bolwerk van orthodox lutheranisme kon blijven, ook toen keurvorst Frederik August I zich tot het rooms-katholieke geloof had bekeerd. Die bekering had voor Frederik August de weg vrijgemaakt om tot koning van het katholieke Polen verkozen te worden, toen daar grote onenigheid over de troonsopvolging was ontstaan. Hij was een flamboyant, kunstminnend, maar vooral ook machtig man geworden en dit bezorgde Dresden een weelderig hofleven. De hofkapel profiteerde daarvan en was in staat topmusici uit heel Europa aan te trekken. Toen de keurvorst in dat jaar 1733 overleed en zijn zoon hem als Frederik August II opvolgde, deed Bach een poging bij de nieuwe keurvorst in de gunst te komen. Hij solliciteerde echter niet zozeer naar een baan, als wel naar de eretitel hofcomponist, omdat hij hoopte dat hij door middel van deze titel een hoger salaris voor zijn werk in Leipzig zou kunnen afdwingen. Hij deed dit door een compositie aan te bieden, een missa brevis (korte mis): een samenstel van Kyrie en Gloria, een muzikale vorm die zowel in een lutherse als een katholieke eredienst een plaats zou kunnen hebben. Door het uiteen laten vallen van de hoofddelen in een groot aantal kleinere delen met aparte bezetting creëerde Bach een grote vorm die ruimschoots op kon tegen een complete cantate. Bij de keuze van de bezetting buitte hij de mogelijkheden van de hofkapel volledig uit. In Leipzig was Bach gewend aan een vierstemmig koor, maar in Dresden was vijfstemmigheid met een eerste en een tweede sopraanpartij gebruikelijk. Deze vijfstemmigheid gebruikte Bach dan ook zo veel mogelijk en hij benadrukte die nog eens door Christe eleison als duet tussen twee sopranen te schrijven, iets dat uniek is in zijn oeuvre. In Leipzig had Bach alleen de beschikking over jongenssopranen, maar in Dresden waren castraten, en zelfs vrouwelijke sopranen in dienst! Bach kreeg zijn begeerde eretitel inderdaad – zij het ook pas enkele jaren en enige gelegenheidscomposities later, in 1736 – maar zijn hoop op salarisverhoging bleek vergeefs. In zijn latere jaren hergebruikte Bach voor zijn kerkelijke composities vaak delen uit cantates die hij eerder schreef. Het omwerken en van een nieuwe tekst voorzien van de muziek was geen sinecure en werd door Bach met uiterste precisie gedaan. Zijn Weihnachtsoratorium uit 1734 staat bijvoorbeeld vol met zulke zogenaamde parodieën. De missa brevis voor Dresden is vrijwel helemaal een originele compositie. Van slechts twee delen weten we dat ze gebaseerd zijn op een eerder gemaakt cantatedeel: Gratias agimus tibi en Qui tollis, stukken met vierstemmig koor. In het eerste geval geeft Bach aan dat de eerste en tweede sopranen samen de bovenste partij zouden moeten zingen, in het tweede geval laat hij de eerste sopranen zwijgen. Overigens is het ook goed mogelijk dat het andere vierstemmige deel, Kyrie eleison II, een parodie van een deel uit een verloren gegane cantate is. Zo'n vijftien jaar later, rond 1748, besloot Bach zijn missa brevis uit te breiden met de andere vaste gezangen van de katholieke mis: Credo, Sanctus en Agnus Dei. Bij deze gelegenheid liep hij de partituur van de missa brevis nauwkeurig door en noteerde in zijn eigen partituur vele kleine verbeteringen en verfijningen.

Bach noemde het tweede deel van de grote mis in wording *Symbolum Nicenum*, verwijzend naar het concilie van Nicea. Dit Credo werd, net als het Gloria, in lutherse kerken ook nog wel gezongen in het Latijn. In het *Neu Leipziger Gesangbuch* uit 1682 zien we een melodie staan die nauw verwant is aan het gregoriaanse Credo I. Het thema van de openingsfuga Credo in unum Deum en de cantus firmus die in Confiteor klinkt, zijn aan deze melodie ontleend. Deze twee stukken zijn met zekerheid nieuw gecomponeerd, maar veel andere delen zijn min of meer parodieën van vroegere cantatedelen, wel vaak qua vorm aangepast aan de nieuwe functie en tekst.

Soms zijn ze ook interessanter gemaakt door er extra partijen, een voorspel, of een nieuw einde dat moduleert naar een andere toonsoort, aan toe te voegen. Et in unum, het tweede deel van Symbolum Nicenum, bevatte oorspronkelijk ook de tekst 'Et incarnatus est ... et homo factus est'. Maar nadat de hele partituur was voltooid, besloot Bach die tekst als apart deel in te voegen en Et in unum te herschrijven. Et incarnatus est krijgt daardoor een veel grotere verbinding met Crucifixus. Hier is Bachs persoonlijke geloof aan het woord: Jezus is als zoon van God op aarde gekomen met de bedoeling om voor ons te sterven aan het kruis. Het tekent Bachs zorgvuldigheid, aandacht en toewijding dat hij bereid was zijn net voltooide briljante magnum opus opnieuw aan te passen. Iets dergelijks geldt voor het eind van het langzame gedeelte van Et expecto. Bach voegde hier een zogenaamd harmonisch labyrint in, een serie grillige modaties, om de duistere weg naar de opstanding, door de dood heen, te illustreren. Vervolgens voegde Bach een veel vroeger werk van zichzelf toe: een *Sanctus* dat hij in zijn tweede jaar als Thomascantor, in 1724, had gecomponeerd voor de dienst met Kerstmis. In die dienst was het gebruikelijk om de tekst uit Jesaja te laten klinken, maar daar zaten geen Osanna, Benedictus en een herhaald Osanna bij, zoals gebruikt in de katholieke eredienst. Bach maakte daarom een apart vierde katern met de nog ontbrekende tekstdelen: Osanna, Benedictus, Agnus Dei en *Dona nobis pacem*. Als basis voor het Osanna koos Bach een cantatedeel dat muzikaal goed aansloot op de koorfuga *Pleni sunt coeli et terra*. Dat dit Osanna plotseling dubbelkorig was en dat de orkestbezetting ook anders was dan in het *Sanctus*, vond Bach kennelijk geen groot probleem. De oorsprong van Benedictus kennen we niet. Voor het *Dona nobis pacem* ten slotte greep Bach terug op *Gratias agimus tibi* uit het *Gloria*.

Er is geopperd dat Bach aan het eind van zijn leven katholieke sympathieën ontwikkelde, maar mij lijkt dat onzin. De opbouw van de compositie is doortrokken van theologische gedachten, op het conceptuele af. In de katholieke wereld zie je toch meer dat een mis geschreven wordt om emoties te vertolken dan om theologische denkbeelden muzikaal vorm te geven. Hiervoor had ik het al over Et incarnatus est en Crucifixus. Je zou ook kunnen denken aan het feit dat de tekstplaatsen waarin wordt gerefereerd aan de tweede persoon van de goddelijke drie-eenheid ('Christe eleison', 'Domine Fili unigenite', 'Et in unum Dominum Jesum Christum') zijn getoonzet als duetten. Of aan het feit dat de getallen drie ('Sanctus, sanctus, sanctus') en zes (zes engelen zongen deze tekst bij Jesaja, drie aan elke zijde van God) zo prominent aanwezig zijn in het *Sanctus*: er wordt veelvuldig gebruik gemaakt van triolen; het koor is zesstemmig, soms uiteenvallend in twee koren van elk drie stemmen; en drie hobo's en drie hoge strijkpartijen wisselen elkaar in functie af. Daarnaast bevatten veel thema's woordillustraties.

Om een simpel voorbeeld te geven: in het thema van de fuga *Patrem omnipotentem* staan er altijd hogere noten op 'coeli' (van de hemel) dan op 'terrae' (van de aarde). Ook de bovenbeschreven gang door de dood heen bij 'et expecto resurrectionem mortuorum' is een mooi voorbeeld; ik kan me geen katholieke componist voorstellen die op die woorden niet gelijk in gebel zou uitbarsten.

Bach heeft ook niet gearzeld om in te grijpen in de tekst van het rooms-katholieke *ordinarium*. Er staat bijvoorbeeld 'Pleni sunt coeli et terra gloria ejus' in zijn partituur, terwijl het katholieke *Sanctus* het heeft over 'gloria tua'. (Bach volgde hier Luthers vertaling van Jesaja. En – eerlijk is eerlijk – 'tua' is taalkundig een beetje vreemd, omdat 'Sanctus Dominus Deus' geen vocatief is.) Ook in *Domine Deus* paste Bach de tekst aan. De teksten 'Domine Deus, Rex coelestis, Deus Pater omnipotens' en 'Domine Fili unigenite, Jesu Christe' worden tegelijkertijd gezongen, vanuit de gedachte dat God de Vader en God de Zoon twee kanten van één medaille zijn. Maar om dit te kunnen realiseren had hij in de tweede tekst een paar extra lettergrepen nodig. En dus voegde hij het woord 'altissime' toe – een woord dat overigens keurig ontleend is aan een plek verderop in de tekst van het *Gloria*.

Bach heeft nooit een uitvoering van zijn mis als geheel mogen meemaken. De verbeteringen die in de partituur van het Kyrie, Gloria en Sanctus staan, zijn vrijwel allemaal door Bach zelf in 1748 aangebracht. De partituur van de mis kwam pas ongeveer honderd jaar na het ontstaan beschikbaar voor iedereen, het Kyrie en Gloria in 1833, de overige delen in 1845. Sindsdien is Bachs grote mis niet meer weg te denken uit het repertoire. Dat is niet verwonderlijk, gezien de caleidoscoop van stijlen en vormen die Bachs grote mis ons voortovert. We horen delen in een ouderwets, maar briljant contrapunt, bijvoorbeeld Kyrie eleison II en Dona nobis pacem, maar ook dansen zoals de koninklijke polonaise in Et resurrexit. Nog uitzonderlijker is dat Bach in delen als Christe eleison, Laudamus te en Domine Deus laat zien ook de nieuwe, galante muziekstijl te beheersen, stukken die bij zijn zonen zeker in de smaak zijn gevallen. De harmonische en thematische rijkdom van Bachs grote mis is ongekend. Daarbij komt dat nauwkeurige bestudering van de partituur een echte uitdaging is, en tegelijkertijd een balsem voor de geest. Gedurende de kleine veertig jaar dat ik me met dit stuk bezighoud, ben ik steeds weer tegen passages aangelopen die vragen oproepen als 'Waarom op deze manier?' en 'Wat kan Bach hier in 's hemelsnaam mee bedoeld hebben?' Maar bij het beluisteren van de muziek vallen al deze vragen weg en past slechts stille verwondering.

Nico van der Meel

PETER DIJKSTRA
DIRIGERT
SAUL
G.F. HANDEL

LUTHERS
BACH
ENSEMBLE

20 OKTOBER 2020
MARTINIKERK

www.luthersbachensemble.nl

kleinkoor LBE

Margreet Rietveld

Sopraan

Sopraan Margreet Rietveld behaalde haar bachelor-diploma klassiek zang aan het ArteZ conservatorium in Zwolle, als studente van Lodewijk Meeuwse en Riekje Bakker. Na haar conservatorium-opleiding studeerde ze bij Harry van Berne, Heleen Koele en Frans Fiselier. Momenteel wordt ze gecoacht door Pieter van Breugel.

Margreet was als soliste al te horen in vrijwel alle grote oratoria van Bach (Matthäus- en Johannes-Passion, Weihnachtsoratorium en Hohe Messe), Handel (Messiah, Dixit Dominus), Haydn (Die Schöpfung, Die Jahreszeiten), Brahms (Requiem), Mendelssohn (Paulus, Elias, Lobgesang), Schubert, Bruckner, Vivaldi, Mozart (Requiem, mis in c) enzovoorts.

Ze maakt deel uit van diverse professionele ensembles als Kamerkoor Ars Musica o.l.v. Patrick van der Linden, Le Nuove Musiche (Krijn Koetsveld), Cappella Amsterdam (Daniël Reuss) en Collegium Vocale Gent (Philippe Herreweghe).

Als soliste nam Margreet deel aan masterclasses van Barbara Hannigan, Meribeth Dayme en Barbara Schlick.

www.margreetrietveld.com

Victoria Cassano

Mezzosopraan

De Spaans-Engelse mezzosopraan Victoria Cassano (Madrid 1987) begon haar muzikale loopbaan op piano en viool. In 2008 behaalde ze aan de Universiteit Complutense te Madrid een Bachelorgraad als muziekdocent.

Gehoor gevend aan haar passie voor zingen in ensembles besloot ze in 2009 (oude muziek) zang te gaan studeren aan het conservatorium in Den Haag bij Rita Dams, Jill Feldman, Michael Chance en Peter Kooij. Tijdens haar master, die ze in juni 2015 afrondde, specialiseerde ze zich in de uitvoering van Spaanse religieuze muziek uit de 17e eeuw.

Als solist focust Victoria zich vooral op oratoria en ze voerde werken uit van Bach (Hohe Messe, Matthäus-, Johannes Passie, Magnificat) van Handel (Messiah), van Mozart (Requiem, Kroningsmis), van Vivaldi (Magnificat, Gloria).

Victoria zingt regelmatig in Vox Luminis en werkt samen met ensembles als De Nederlandse Bachvereniging (ook in het All of Bach project), La Capella Reial de Catalunya, La Cetra Vokalensemble, Cantoria en La Grande Chapelle.

Met Vox Luminis nam ze verschillende cd's op voor Ricercar en Alpha Classics en onlangs nam ze een cd op met werk van Sebastián Raval met Ensemble La Violondrina.

Sinds 2018 woont ze weer in Madrid waar ze werkt aan haar eigen kamermuziekproject samen met luitspeler Ramiro Morales.

David van Laar

Altus

Countertenor David van Laar zong als solist bij ensembles als Vox Luminis, het Radio Filharmonisch Orkest, Phion, het Orkest van het Oosten, het Luthers Bach Ensemble, Barockorchester Le Chardon, Eik en Linde, Barokopera Amsterdam en The Northern Consort. Hij was de altsolist bij het op de radio live uitgezonden NPO Klassiek. Kerstconcert onder leiding van Klaas Stok, met het Radio Filharmonisch Orkest en Consensus Vocalis. Ook soleerde hij met Barokopera Amsterdam in Frankrijk in 'Purcell Gala; William and Mary'. Een live-registratie van een concert met Vox Luminis werd uitgezonden op tv-zender France 3, waar hij soleerde in het Dixit Dominus van Handel.

Na een bachelor orgel studeerde David zang bij Hanneke de Wit aan het Prins Claus Conservatorium in Groningen (bachelor en master beide cum Laude) en aan het Conservatorium van Amsterdam bij Xenia Meijer (master). Tegenwoordig wordt hij gecoacht door Margreet Honig.

David is als zang- en ensembledocent verbonden aan het Prins Claus Conservatorium te Groningen en geeft les aan de solisten van de Roden Girl Choristers.

André Pérez Muíño

Tenor

De Spaanse tenor André Pérez Muíño werd 27 jaar geleden in Santiago de Compostela geboren. Hij begon zijn muzikale loopbaan met pianolessen tot hij het zingen ontdekte. Na zijn bachelor piano te hebben behaald, verhuisde hij naar Porto in Portugal om aan de Escola Superior de Música e Artes do Espetáculo (oude muziek) zang te studeren bij Magna Ferreira.

Een jaar later vertrok hij naar Nederland om bij Rita Dams, Catrin Wyn-Davies, Francesca Aspromonte, Robin Blaze en Peter Kooij te studeren.

In de afgelopen jaren heeft hij samen mogen werken met professionals als Isaac Alonso de Molina, Michael Chance, Shunsuke Sato, Lionel Meunier, Andreas Sperring, Jos Vermunt en Peter Dijkstra. Hij zong op verschillende internationale oude muziek festivals zoals in Utrecht, Bremen, Bonn, Kraków, Granada, Úbeda en Baeza.

Hij werkt vaak samen met ensembles als La Academia de los Nocturnos, Vox Luminis, Residentie Bachensembles, Netherlands Bach Society, Luthers Bach Ensemble, Cappella Pratensis en het Nederlands Kamerkoor.

Michiel Meijer

Bas

Afkomstig uit een muzikale familie begon de bas Michiel Meijer zijn opleiding op twaalfjarige leeftijd met hobolessen bij Henk Knöps.

Na zijn middelbare school studeerde hij Muziekwetenschap aan de Universiteit van Utrecht en aansluitend Solozang aan het Conservatorium van Amsterdam bij Charles van Tassel.

Inmiddels heeft hij als solist een breed repertoire ontwikkeld, waaronder oratoria, liederen en ensemblemuziek, van vroeg-renaissance tot hedendaagse composities.

De laatste jaren heeft hij zich voornamelijk gewijd aan muziek uit de zeventiende en achttiende eeuw, en heeft hij een reputatie opgebouwd als specialist in barokcantates en –oratoria. Als solist werkte hij met dirigenten als Jos van Veldhoven en Ton Koopman.

Michiel Meijer maakte diverse cd-opnames van zowel oude alsook hedendaagse muziek. Als freelancer is hij verbonden aan het Amsterdam Baroque Choir en het Nederlands Kamerkoor.

Hij volgde masterclasses bij onder anderen Charlotte Margiono, Geert Smits en Kurt Equiluz.

Naast zijn werkzaamheden als uitvoerend kunstenaar neemt het coachen van kleinere groepen zangers of hele koren een steeds belangrijker plaats in. Hij is, samen met violiste Paulien Kostense, oprichter van het Bach Ensemble Amsterdam.

Michael ter Maat schrijver en dichter

Michael ter Maat werd geboren in 1996 in Ethiopië. In een biezen mandje dreef hij de Nijl af, passeerde grenzen en schoot wortel in dat andere wingewest: Groningen. Na zijn finaleplaats bij WriteNow! publiceerde hij in *Hard//Hoofd* en *Op ruwe planken* en trad hij onder meer op bij *Dichters in de Prinsentuin* en *Explore the North*.

In 2021 was hij een van de schrijvers van het NOORDWOORD-project *Building a Bridge* dat uitmondde in een meertalige, genre-overstijgende performance. Hij hoopt aanstonds te debuten met een bundel en tussentijds blijft hij lezen zoals andere mensen grasmaaien, grondig en onverzadigbaar.

In Groningen, Smilde en Doesburg omlijst Michael ter Maat de uitvoering met voordrachten uit eigen werk.

Joanna Huszcza concertmeester

Violiste Joanna Huszcza is een gepassioneerd kamermusicus, concertmeester en solist, die regelmatig optreedt op een aantal van de bekendste podia en festivals. Ze is afkomstig uit Warschau en woont momenteel in Brussel. Ze voltooide haar masterdiploma aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag in Nederland onder de begeleiding van Enrico Gatti. Gedurende haar studie en professionele carrière heeft ze samengewerkt met enkele van de meest inspirerende persoonlijkheden en pioniers in de wereld van de Oude Muziek en de historische uitvoeringspraktijk zoals Philippe Herreweghe, Ton Koopman, Marcel Ponsoele, Marco Beasley, Enrico Gatti, Philippe Pierlot en Skip Sempe. Ook toerde ze uitgebreid met onder meer Collegium Vocale Gent, Ricercar Consort, De Nederlandse Bachvereniging en Ensemble Aurora.

Deze ervaringen hebben haar ertoe aangezet om haar eigen antwoorden te zoeken en hebben haar geleid tot het vinden van een eigen muzikale context. Ze heeft een bijzondere belangstelling ontwikkeld voor het vocale aspect van het vioolspel als een van de belangrijkste middelen om met haar publiek te communiceren. Ook op andere instrumenten van de vioolfamilie, zoals altviool, violino piccolo en viola d'amore, treedt ze graag op. Kort na haar afstuderen werd Joanna uitgenodigd om vioolles te geven aan de afdeling Oude Muziek van de Muziekacademie in Łódź, Polen. Later werd ze benoemd tot assistente van de vioolklas van Mira Glodeanu aan het Conservatoire Royal de Bruxelles, waar ze sinds 2015 regelmatig lesgeeft. Tegelijkertijd coacht ze op talrijke masterclasses in Europa, Azië en Zuid-Amerika.

Ze werd regelmatig uitgenodigd om orkesten te leiden zoals Il Gardellino, Les Agremens, Les Muffatti, Toujours Mozart Festival Orchestra, Cappella Cracoviensis, Köllner Academie, Luthers Bach Ensemble en Geneva Camerata. Hoe toegewijd Joanna ook is aan de historische uitvoeringspraktijken, laat ze zich vaak inspireren door een vruchtbare uitwisseling van ideeën die ze op het podium deelt met haar collega's uit verschillende disciplines zoals jazz, hedendaagse, populaire en wereldmuziek en hedendaagse dans. Naast liveoptredens is ze te horen op labels als Alpha, Glossa, Naïve, Arcana en Glossa, Ramée, Et'Cetera, Passacaille, Sony en Deutsche Grammophon. Haar viool werd in 1689 in Amsterdam gemaakt door Hendrick Jacobs en werd nauwkeurig gerestaureerd tot originele speelconditie dankzij Philippe Poissonniez.

Robert Koolstra continuo (orgel)

Robert Koolstra specialiseerde zich in oude muziek aan de Guildhall School of Music and Drama in London waar hij zijn diploma in Music Performance behaalde.

Hij speelt continuo in diverse ensembles en als solist is hij regelmatig te horen op orgel en klavecimbel. Hij verleende medewerking aan verschillende tv- en radio- en cd opnames en werkte o.a. met musici als Ton Koopman, Jos van Veldhoven, Rachel Podger. Als artistiek adviseur en continuo-speler is hij verbonden aan het koor en barokorkest van het Luthers Bach Ensemble.

In 2008-2009 was hij hoofdvakdocent en hoofd van de afdeling klassiek aan het conservatorium in Chennai (India) op uitnodiging van dubbele oscarwinnaar A.R.Rahman. Daarna werkte hij als kamermusicus en docent in Montreal (Canada). In 2017 maakte hij een nieuwe reconstructie van de Markus-Passion van Bach, deze wordt inmiddels wereldwijd uitgevoerd. (o.a. V.S. , Montréal, Duitsland, Denemarken en HongKong) De partituur en partijen worden gratis aangeboden op IMSLP.

In 2019 heeft hij de Stichting MeerBach opgericht, deze stichting zet zich in om oude muziek en het klavecimbel te promoten.

Op dit moment is hij bezig met het uitvoeren van het hele klavecimbelwerk van J.S.Bach in oude Groninger kerken. Meer info over dit project via meer-bach.com.

Tymen Jan Bronda

artistiek leider

Tymen Jan Bronda is organist, initiator, artistiek leider en dirigent van het door hem in 2006 opgerichte Luthers Bach Ensemble. Hij kreeg zijn eerste orgellessen toen hij zeven jaar was. Na een aantal jaren les te hebben gehad van Piet Wiersma ging hij orgel studeren aan het conservatorium Groningen bij Johan Beeftink en Theo Jellema. Aan het conservatorium van Zwolle behaalde hij zijn diploma kerkmuziek. In 2009 werd zijn orgelstudie bij Reitze Smits, aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, voltooid met de titel Master of Music.

Tymen Jan werd in 2001 cantor-organist van de Lutherse Gemeente te Groningen en organiseerde in deze kerk de serie 'Orgel Anders' (crossover concerten in orgelland). Daarnaast speelt hij een belangrijke rol bij de Bachcantates die er ten gehore worden gebracht. Als docent Kerkmuziek is hij verbonden aan de opleiding Kerkmuziek Noord-Nederland van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN). Als dirigent is hij verder verbonden aan kamerkoor Tiraña uit Groningen.

In 2012 nam Tymen Jan het initiatief tot een actie voor reconstructie van het voormalige Schnitgerorgel (1699/1717) van de Lutherse kerk in Groningen. Het klinkende resultaat van deze succesvolle actie, het door Bernhardt Edskes gebouwde barokorgel, kon in 2017 in gebruik worden genomen. Zo herleeft in de Lutherse kerk in Groningen een historische praktijk waarin bij de uitvoering van Bach-cantates het orgel als continuo-instrument wordt ingezet. Het is een interessante ontwikkeling die in de barokke uitvoeringspraktijk internationaal de aandacht trekt.

Tijdens de coronaperiode is de cantatecyclus Membra Jesu Nostri opgenomen. Ook nam Tymen Jan in deze tijd een nieuwe cd op bij het nieuwe barokke continuo-orgel van Bernhardt Edskes, samen met Robert Kuizenga en Mike Fentross.

Over het Luthers Bach Ensemble

Het Luthers Bach Ensemble werd in 2006 opgericht vanuit de wens meer Bachcantates ten gehore te brengen op basis van de authentieke uitvoeringspraktijk. Het LBE is het enige Oude Muziekensemble in Noord-Nederland met een orkest en twee koren, een kleinkoor en een projectkoor. In de afgelopen jaren wist het LBE een kern van buitengewoon goede instrumentalisten aan te trekken. Het LBE stelt zich ten doel het publiek te betrekken bij de emotionele rijkdom en intense dramatiek van de barokmuziek, bijvoorbeeld door scenische uitvoeringen. Dat sluit aan bij de opvattingen uit de tijd van Bach dat muziek via de emotie inzicht verschaft in de essentiële aspecten van het leven.

Het LBE is letterlijk en figuurlijk gevestigd in de Lutherse Kerk in Groningen. Het gebouw aan de Haddingestraat heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een belangrijk podium voor kleinere ensembles en kamermuziek. Daarnaast speelt het LBE op verschillende podia in Noord-Nederland, in de rest van Nederland en in Duitsland. De komst van het nieuwe Schmitgerorgel in 2017 is een belangrijke impuls voor muzikuitvoeringen in combinatie met dit orgel, een voor Nederland unieke combinatie.

Het LBE is een Algemeen Nut Beogende Instelling.

Luthers Bach Ensemble

Solisten

Margreet Rietveld	sopraan
Victoria Cassano	mezzosopraan
David van Laar	altus
André Pérez Muñio	tenor
Michiel Meijer	bas

Ensemble

Joanna Huszcza	viool I	Emmanuel Frankenberg	klavecimbel
Elise Dupont	viool I	Hanna Lindeijer	hobo I
Anna Jane Lester	viool I	Peter Frankenberg	hobo II
Tomoe Badiarova	viool II	Lorenzo Gabriele	traverso I
Luca Alfonso Rizzello	viool II	Roberto Bando	traverso II
Isabel Franenberg	altviool	Bruno Fernandes	trompet I
Tom Moonen	altviool	Pedro Rosa	trompet II
Evan Buttar	cello	Caleb Wiebe	trompet III
Silvia Jiménez Soriano	violone	Marianna Soroka	pauken
Bernat Gili Díaz	fagot	Pierre-Antoine Tremblay	hoorn
Jeong-guk Lee	fagot		
Robert Koolstra	orgel		

Kleinkoor

Sopranen 1

Trix Hiemstra
Eline Jongma
Antje van der Tak

Sopranen 2

Sanne Brederoo
Joske van der Hoeven

Alten

Marieke Bouma
Gerda Elsinga
Eleanor Hyde
Lin de Jong (en sopraan 2)
Suzanne de Vries

Tenoren

Gerben Bos
Gerard Boukes
Joost Hurkmans
Olivier Kemler

Bassen

Luuk Dijkhuis
Tom Postmes
Michiel de Vries

De solisten zingen mee in het koor

Uitgelicht

Antje van der Tak, sopraan

(16 jaar bij LBE)

Wanneer kwam muziek in jouw leven?

Ik ben ermee opgevoed, vanaf het begin dus. Kinderkoor, jeugdkoor, schoolkoor en zangles volgden daarna. Tijdens mijn theologiestudie kreeg ik privé zangles van een beroemde barokzangeres, Barbara Schlick.

Jij behoort tot de vaste kern van het LBE. Hoe kwam je daar zo terecht en, wat zorgt ervoor dat je blijft?

Via Kamerkoor Tiraña waar Tymen Jan Bronda ook dirigent van is, werd ik door hem uitgenodigd om bij het LBE te komen zingen. Dat was voor mij meer een uitdaging óók omdat ik die privé zangopleiding had gedaan. En ik blijf, omdat het een super leuke club van fijne mensen is waar iedereen de ambitie heeft om op hoog niveau muziek te willen maken. Wij bereiken dat in korte tijd omdat iedereen thuis de muziek goed instudeert. Er wordt écht iets van mij gevraagd. Ik doe ertoe omdat het een klein koor is. Bv de Mattheus-Passion die we uit het hoofd zingen, semi-scenisch doen en dan twee mensen per stem. Dat is echt een uitdaging en prachtig om te doen. Daarnaast is de samenwerking met het barokorkest een groot genoegen.

Wat is de meest bijzondere kans die je bij het LBE hebt gekregen?

Met beroemde dirigenten samen te mogen werken zoals Ton Koopman, Jos van Veldhoven en Peter Dijkstra en natuurlijk het zingen van solo's bij diverse cantates en ook het zingen van de semi-scenische uitvoering van de Mattheus-Passion. Dat zijn kansen die ik heb gekregen, dat is écht fantastisch om te doen.

Henk Timmerman, bas/bariton

(17 jaar bij LBE)

Wanneer kwam muziek in jouw leven?

Al heel vroeg kwam ik in contact met muziek. Vanaf 6 jaar kreeg ik eenmaal per week blokfluitles van mijn vader en elke dag moest ik oefenen en zo heb ik best behoorlijk blokfluit leren spelen.

Hoe kwam je zo bij het LBE terecht?

Tijdens een nazit van een ander koor waar Tymen Jan destijds dirigent van was en waar ik bij zong, is het idee van het LBE ontstaan. We zeiden toen tegen elkaar: 'wat zou het leuk zijn om een klein ensemble met zangers uit het noorden te formeren om daarmee bijzondere werken van bekende componisten uit te voeren'.

Wat is de reden dat je bij het LBE blijft?

We doen heel bijzondere projecten, soms ook met gastdirigenten van naam zoals Ton Koopman. Daarbij zijn we een hechte club. Wat ik ook zeer waardeer is dat Tymen Jan vanaf het begin een barokorkest met zeer goede musici tot stand heeft weten te brengen. Verder zijn de repetities leuk, nooit heel strak geleid. Daarbij is het niet altijd hetzelfde, zoals bv een paar jaar geleden zongen we 'Saul', een oratorium van Handel met Peter Dijkstra. Dat is echt een feestje. Ook de semi-scenische passies van Bach met Marc Pantus als regisseur zijn heel bijzondere ervaringen. Je maakt het verhaal écht mee. Daarnaast staan er dan ook nog topsolisten naast je die meezingen en het is dan geweldig om met zijn tweeën zo'n koorpartij te mogen zingen.

Ik heb een aantal keren solo mogen zingen onder meer 'Ich habe genug' van J. S. Bach met het prachtige barokorkest. Het is echt fantastisch dat je als koorlid de kans krijgt om die prachtige solo's te mogen zingen.

Wieke Leemhuis

Komende uitvoeringen

Ton Koopman 80 jaar

vrijdag 26 januari **20:00 Academiehuis Grote Kerk Zwolle**
zaterdag 27 januari **20:15 Oosterpoort Groningen**
Openbare masterclasses vanaf 16.45 uur.

Ton Koopman viert zijn verjaardag in Groningen en Zwolle, onder meer met de verjaardagscantate BWV 207a!

J.S. Bach – Auf, schmetternde Töne der muntern Trompeten BWV 207a

J.S. Bach – Ouverture nr. 1 in C BWV 1066

J.S. Bach – Lutherse Mis in G BWV236

Uitvoerenden

Luthers Bach Ensemble (ripiënisten, solisten & barokorkest) o.l.v. Ton Koopman
Sara Jäggi (sopraan) | David van Laar (altus) | Benedict Hymas (tenor) | Drew Santini (bas)

Matthäus-Passion (semi-scenisch)

donderdag 29 februari **19.30 Grote of Martinikerk Sneek**
vrijdag 1 maart **19:30 Augustijnenkerk Dordrecht**
zaterdag 2 maart **19:30 Koepelkerk Smilde**
donderdag 7 maart **19:30 Nicolaikerk Appingedam**
vrijdag 8 maart **19:30 Grote kerk Harderwijk**
zaterdag 9 maart **19:30 Martinikerk Groningen**
zondag 10 maart **15:00 Martinikerk Doesburg**

Uitvoerenden

Luthers Bach Ensemble (kleinkoor, solisten & barokorkest) o.l.v. Tymen Jan Bronda
Roder Jongenskoor | Marc Pantus, regie | Drew Santini, Christus | Nils Giebelhausen, Evangelist
Kristen Witmer & Marina Cabau, sopraan | David van Laar, altus | Twan van der Wolde, tenor
Joris van Baar, bas

Famous Cantatas J.S. Bach

Zaterdag 13 april 2024 **20:00 uur Nicolaikerk Appingedam**
Zondag 14 april 2024 **10:00 uur Lutherse kerk**
Zondag 14 april 2024 **15:00 uur Akerk Groningen**

Aus der Tiefen rufe ich, Herr, zu dir BWV 131

Herz und Mund und Tat und Leben BWV 147

Höchsterwünschtes Freudenfest BWV 194

Uitvoerenden

Lutherse Bach Academie (koor, solisten & barokorkest)
o.l.v. Tymen Jan Bronda

Wilt u zich aanmelden voor de LBE-mailinglist/Nieuwsbrief scan dan deze QR code:

Membra Jesu Nostri

Bestel nu Buxtehudes mooiste Passiemuziek!

Deze cd is verkrijgbaar tijdens de concerten of te bestellen via de website: luthersbachensemble.nl
Prijs: € 12,50 (excl. € 2,50 verzendkosten)

Via de website is het album tevens verkrijgbaar in digitaal formaat, als: FLAC 96kHz/24-bit

Of beluister eerst een voorproefje op ons Youtubekanaal

Membra Jesu Nostri - Buxtehude bekendste vocale meesterwerk - werd voor het eerst uitgevoerd in Lübeck in 1680. De volledige titel van het stuk is 'Membra Jesu Nostri Patientis Sanctissima', letterlijk vertaald 'De allerheiligste ledematen van onze Heer Jezus in zijn lijden'. Het stuk bestaat uit zeven cantates die gaan over verschillende delen van het lichaam van de lijdende en stervende Christus aan het kruis: voeten, knieën, handen, zij, borst, hart en hoofd. Deze delen zijn mogelijk uitgekozen omdat er in de Middeleeuwen verschillende tradities waren ontstaan van het aanbidden van delen van Christus' lichaam die verwond waren, variërend van vijf tot zeven wonden. Hart en borst van de stervende Christus zijn volgens de overlevering niet direct verwond (of het moest zijn door geseling, dat als aparte verwonding wordt gezien in sommige tradities), maar wel in overdrachtelijke zin, en hebben bovendien een grote symbolische betekenis in de verschillende tradities van aanbidding van Christus.

Eternal Source

Deze cd is verkrijgbaar tijdens de concerten of te bestellen via de website: luthersbachensemble.nl

Prijs: € 10,- (excl. € 2,50 verzendkosten)

Via de website is het album tevens verkrijgbaar in digitaal formaat, als: FLAC 96kHz/24-bit

DAGBLAD VAN HET NOORDEN

Luthers Bach Ensemble, Robert Kuizenga: *Eternal source*
LBE2021

★★★★☆

Het Luthers Bach Ensemble uit Groningen heeft een cd gemaakt waarop zanger Robert Kuizenga de hoofdrol vervult. De countertenor noemt het album in het tekstboekje 'een ode aan mijn jongenskoortijd met Bouwe Dijkstra'. Hij is namelijk muzikaal opgegroeid in het Roder Jongenskoor. *Eternal source* bevat een gevarieerde en kleurrijke verzameling barokmuziek (Handel, Purcell, Bach, Byrd, Telemann, Vivaldi), met fraaie bijdragen van drie LBE-musici: Bruno Fernandes (trompet), Mike Fentross (luit) en artistiek leider Tymen Jan Bronda (spinet en orgel). Het is toch vooral Kuizenga's prachtige stem die de aandacht trekt. Mannelijke alt en willen nog wel eens hard en scherp klinken, maar bij Kuizenga tref je louter soepele zachtheid aan: een zekere breekbaarheid, die de schijn van imperfectie suggereert. Juist de kwetsbaarheid vormt Kuizenga's grote kracht waarmee hij je recht in de ziel treft. Geweldig zanger, prachtig album.

Drie solocantates van Bach

JOB VAN SCHAIK

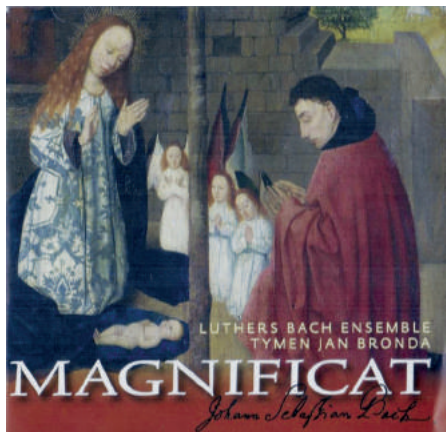
'De muziek van Bach past David Greco als een handschoen. Zijn stem, warm en diep, is ideaal voor de Christuspartijen in Bachs passies.

Die diepte komt hier met name tot uiting in de aria 'Schlummert ein, ihr matten Augen' uit cantate BWV 82, en wordt nog versterkt door het Schnitgerorgel. Dat heeft hier dan wel niet echt een solopartij maar het voegt als continuo-instrument een belangrijke kleur toe aan het klein bezette ensemble.'

(Marcel Bijlo in *Klassieke Zaken*)

Deze cd is verkrijgbaar tijdens de concerten of te bestellen via de website: luthersbachensemble.nl
Prijs: € 10,- (excl. € 2,50 verzendkosten)

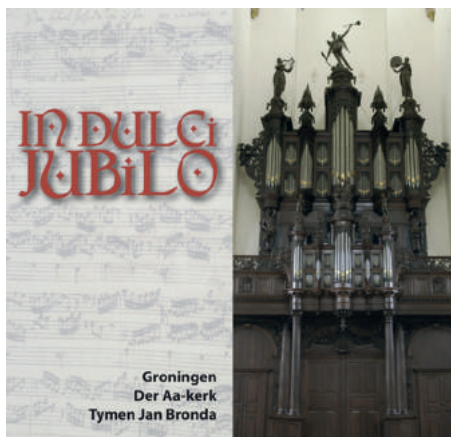
Via de website is het album tevens verkrijgbaar in digitaal formaat, als: FLAC 96kHz/24-bit

Magnificat, Luthers Bach Ensemble

Op deze cd staan van Johann Sebastian Bach het Magnificat D-Dur BWV243 (met Laudens) en het Concerto d-Moll BWV1059R en de altsolocantate Gott soll allein mein Herze haben BWV169. Solisten op deze cd zijn Stefanie Truee (sopraan); Robert Kuizenga (altus); Richard Resch (tenor) en Michiel Meijer (bas). Een en ander wordt gecompleteerd door het kleinkoor en barokorkest van het LBE.

Deze cd is verkrijgbaar tijdens de concerten of te bestellen via de website: luthersbachensemble.nl
 Prijs: € 10,- (excl. € 2,50 verzendkosten)

In Dulci Jubilo, Tymen Jan Bronda

Deze cd verscheen in 2013. Tymen Jan Bronda speelde op het Schnitgerorgel van de Der Aa-kerk in Groningen. Het programma bevat werken uit de vroeg- en laatbarok die op het lijf van het instrument zijn geschreven.

Deze cd is verkrijgbaar tijdens de concerten of te bestellen via de website: luthersbachensemble.nl
 Prijs: € 10,- (excl. € 2,50 verzendkosten)

Renaissance

De in 2017 opgenomen cd van Tymen Jan Bronda op het nieuwe Schnitgerorgel van de Lutherse Kerk Groningen.

Op deze orgel-cd, waarop het Schnitgerorgel in vele kleuren is te horen, werken van Frescobaldi (Toccata VI), Scheidemann (Motetkolorierungen), Weckmann, Böhm (Vater unser, Herr Jesu Christ dich zu uns wend), Buxtehude (Toccata in d), en natuurlijk de grote J.S. Bach (Toccata in F en diverse koraalbewerkingen).

Deze cd is verkrijgbaar tijdens de concerten of te bestellen via de website: luthersbachensemble.nl
 Prijs: € 10,- (excl. € 2,50 verzendkosten)

OUJJAARSconcert 31 DECEMBER

ADRIAAN HOEK

(STADSORGANIST ROTTERDAM)

WERKEN VAN:
BUXTEHUDE (TE DEUM)
BACH (O.M. BWV 550)
MENDELSSOHN & Reger

LUTHERSE KERK GRONINGEN HADDINGESTRAAT 23
AANVANG: 13.00 UUR

ENTREE: 10 EURO

WWW.BINNENSTADSKERKEN.NL

KERST IN DE LUTHERSE KERK

"VOM HIMMEL HOCH,
DA KOMM ICH HER"

Kerstnachtdienst 24 december - aanvang 22:00 uur

m.m.v. Judith Pranger (sopraan), Hans Nieuwelink (trompet) en vocaal kwartet

Kerstsamenzang op Tweede Kerstdag 26 december - aanvang 12:00 uur

bekende kerstliederen voor jong & oud met Tymen Jan Bronda aan vleugel & orgel.

Entree vrij (collecte) | www.elgg.nl

Wij zoeken Vrienden en Gulle Gevers

Uw steun voor langere tijd is onmisbaar. Willen wij op langere termijn de bewezen kwaliteit behouden en daarnaast die prachtige programma's kunnen uitvoeren, dan kunnen wij dat niet alleen. Is dit wat voor u? Stuur dan een email naar secretaris.lbe@gmail.com en wij handelen graag de zakelijke kant voor u af.

U bent al **Vriend** van het LBE vanaf €50 per jaar; u krijgt dan korting op twee kaarten per concert, gereserveerde 2e rang plaatsen, persoonlijk ontvangst bij de concerten, een gratis pauzedrankje en programmaboekje. Daarnaast ontvangt u regelmatig een nieuwsbrief en bent u als eerste op de hoogte van aanstaande concerten en ander nieuws over het LBE.

Wordt u **Gulle Gever**? Dat kan vanaf €250,00 per jaar voor een periode van minimaal 5 jaar. U ontvangt 1e rang vrijkaarten (aantal is afhankelijk van uw jaarlijkse bijdrage), korting op kaarten, gereserveerde 1e rang plaatsen, persoonlijk ontvangst bij de concerten, een gratis pauzedrankje en programmaboekje. Daarnaast ontvangt ook u regelmatig een nieuwsbrief en bent u als eerste op de hoogte van aanstaande concerten en ander nieuws over het LBE.

Jaarlijkse bijdrage	Vrijkaarten
€250	2 per jaar
€500	6 per jaar
€1000	2 per concertreeks

Een periodieke gift leidt tot een groter belastingvoordeel dan een eenmalige gift. Als u minimaal vijf jaar jaarlijks een periodieke gift geeft, is de niet-aftekbare drempel niet van toepassing en geldt zelfs geen maximum aan uw aftrekbare gift. (Deze gelden wel voor een eenmalige gift.)

U hebt een simpele overeenkomst nodig om beroep te kunnen doen op de belastingvoordelen van een periodieke gift.

WORD VRIEND VAN HET LBE EN SCAN DEZE QR CODE!

OF SCHRIJF U IN VOOR ONZE MAILINGLIST/NIEUWSBRIEF!

Colofon

Floormanagers: Titia Patberg (coördinatie), Annelies Berends, Geetje Hoorntje, Hester de Ruiter, Hilde Mollema, Ite Harm Meerveld, Janneke Lutjje, Jikke Barwegen, Rika Bos, Roelie Karsijns.

Coördinatie kassa: Bernard van Reemst

Fotografie: Daria Vinogradova

Geluidsoptnames: Jan Willem van Willigen, NPO Klassiek/ DB Mediagroep

Teksten: Nico van der Meel, Tymen Jan Bronda, Wieke Leemhuis, Abraham Wierenga

Redactie: Joske van der Hoeven, Dirk Pieter van Donk

Ontwerp: Guus van Nunen - gemakpc.nl

Voor meer informatie en het laatste nieuws, kijk op onze website www.luthersbachensemble.nl

Het LBE is ook op Facebook te vinden, met een kleine 7000 Vind-ik-leuks.
Word daar ook vriend van het LBE!

Stichting LUTHERS BACH ENSEMBLE te Groningen
Postadres p/a Haddingestraat 19a 9711 KB GRONINGEN
e-mailadres info@luthersbachensemble.nl
IBAN NL70INGB0002878593 / BIC INGBNL2A
t.n.v. stichting Luthers Bach Ensemble Groningen
Kamer van Koophandel 02096248 ANBI nr. 65004

Wilt u zich aanmelden voor de LBE-mailinglist/Nieuwsbrief scan dan deze QR code:

Management

Artistic Director (artistiek leider)

Tymen Jan Bronda

info@luthersbachensemble.nl

+31 (0)6 27035682

Managing Director (zakelijk leider)

Janneke Olthuis

zakelijkleider@luthersbachensemble.nl

+31 (0)6-33842596

Producer: Titia Patberg

Fondsenwerver: Wilma Seijbel

Choir Manager LBE: Henk Timmerman

Choir Manager LBA: Annie-Evie Beukema

Inspicient: Ite-Harm Meerveld

Podium: Oege Mollema (coördinatie)

Bestuur

Leendert Klaassen (voorzitter)

Broer Miedema (penningmeester)

Jikke Barwegen (secretaris)

Titia Siekmans (algemeen bestuurslid)

Heiko Kuipers (algemeen bestuurslid)

Raad van toezicht

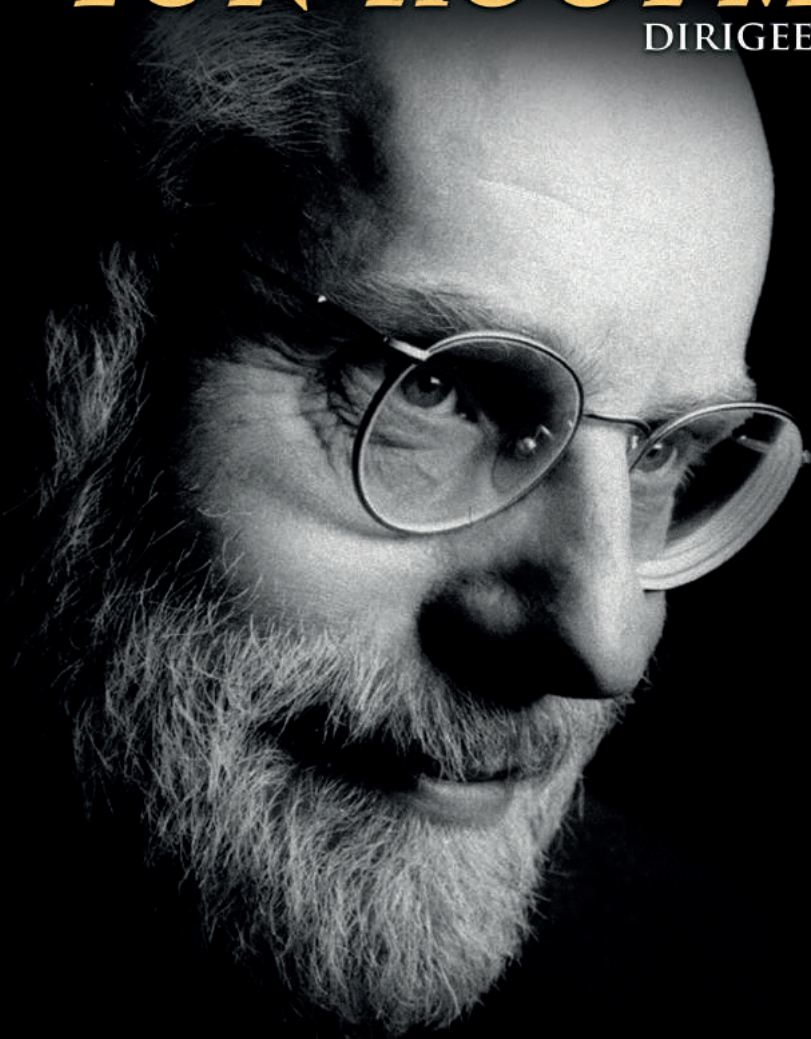
Jan Willem van Willigen

Karel Knoll

Jan Hendrik Kuiper

TON KOOPMAN

DIRIGEERT BACH

LUTHERS BACH ENSEMBLE

ripiënisten, solisten & barokorkest o.l.v. Ton Koopman

Sara Jäggi (sopraan) | David van Laar (altus) | Benedict Hymas (tenor) | Drew Santini (bas)

ZWOLLE VR 26 jan 20:00 **Academiehuis Grote kerk**

GRONINGEN ZA 27 jan 20:15 **Oosterpoort**

In beide steden een masterclass om 16:45 | details op de website | kaarten aan de deur

LDF

Gunstraad groningen

34 BERINGER HAZEWINKEL

Academiehuis
Groningen

SPOT
GRONINGEN

of via luthersbachensemble.nl

